

Историјско подсећање: Ћирилицу у Црној Гори укидали само окупатори

Од ИИНС

8 септембра, 2016

У историји црногорског школства ћирилица је три пута избачивана из употребе у администрацији и школској документацији.

Први пут након окупације од стране Аустро-угарске 1916. године, други пут од стране Италијана 1941. и, нажалост, трећи пут се то дешава ове године.

Школска 2016/17. је почела увођењем латиничних дневника, са препоруком да ђаци буду уписивани по абecedном реду. Прије тога, на крају наставне 2015/16. су свједочанства била штампана и попуњавана латиницом. Иако је била обавеза да директори анкетирају родитеље којим писмом ће свједочанства бити писана, директори су у највећем броју школа прескакали своју обавезу, и дијелили латинична свједочанства.

Након увођења војне управе, Аустријанци су 1916. године увели супосебне мјере у црногорском школству. Ћирилица је избачена и замијењена латиницом, избачена је Српска историја као предмет, те јуначке и патриотске пјесме.

Овим „реформама“ супротивили су се учитељи из Бјелопавлића, њих четрнаест (14) тако што су поднијели оставке на службу, уз образложење:

„Ћирилица је српска историја-артерија, аорта српског национализма, а ми смо спремни да будемо српски учитељи и нећемо да будемо анационални.

Да бисмо остали доследни позиву српског учитеља у Црној Гори, част нам је извијестити команду да са овим подносимо оставку на своју досадашњу дужност,,.

Њима четрнаесторици, као и тројици адвоката који су им помагали у писању оставки је суђено, и за казну су остатак рата провели у мађарским затворима.

Сличну жртву су 2004. поднијели никшићки професори борећи се за српски језик.

Ћирилица и латиница су по уставу равноправна писма. Међутим, сва државна администрација комуницира на латиници. Ријетка су мјеста гдје можете користити ћирилицу. Школство је било последње мјесто гдје је она била у употреби. Нажалост, до ове школске године! Ако смо као тековине Западне цивилизације прихватили кока колу и хамбургер, морамо ли се зарад туђе латинице одрицати наше ћирилице? Или се и овдје може препознати она крилатица модерних Црногораца „да је ћирилица превише српска“, те је као такву треба уклонити? Да није превише скупа цијена прогона ћирилице?

Ћирилица је у Црној Гори црногорска исто колико и српска. Саставио ју је Вук Караџић, Србин, поријеклом са територије данашње Црне Горе. Не видим разлога да се данашњи Црногорци одричу ћирилице, која је њихова, аутохтона, оригинална. Ако већ форсирају хиљадугодишњу државотворност у виду вертикале Дукља – Зета - Црна Гора, зашто кидају вјековну културу, традицију и историју у виду ћирилице.

Тај хиљадугодишњи Црногорац без културе и идентитета је празна љуштура.

Он је нико и ништа, вјештачко и непостојеће биће.

Аустријанци су били окупатори тадашње српске Црне Горе, а данашњи Црногорци су окупатори српске културе и наслеђа у Црној Гори.

Аустријанци су „само“ забранили српску културу и историју у школству, а Црногорци је осим забране прекрајају, фалсификују и краду.

Присвајају као своју српску историју, културу и наслеђе.

Праве новог црногорског грађанина.

Прогањају из школског система све што је српско или што може да подсјећа на српско.

Подсећања ради, 2004. је почела, а 2011. завршена сјеча српских писаца из читанки за основне и средње школе. Од 172 текста аутора са простора бивше Југославије који су предвиђени за обраду у црногорским читанкама за основну школу, 86 је од аутора који су рођени у Црној Гори, али ни један од тих аутора из Црне Горе се не изјашњава као Србин, нити пише на српском језику. Њих 7 пише на бошњачком. Из овога би се могло закључити да у Црној Гори има Бошњака, али нема Срба, иако их је око 30%, а за 43% грађана је српски матерњи језик.

У преамбули програма за наставу књижевности из 2011. стоји „да програмом није фаворизована ниједна национална књижевност“. Тада је једна универзитетска професорица изјави: “Погледала сам нове програме и читанке и видим да су очишћени од писаца који дјецу усмјеравају према Српству. И то је добро”. Она би сада, сигуран сам, додала да је добро што „чистимо“ систем од ћирилице јер и она много вуче ка Српству. (Читаоцима препоручујем књигу „Ноћ дугих маказа“ **Веселина Матовића**, у којој детаљно пише о прогону српског језика и културе из црногорског школског система.)

Један мој друг на све ово каже да ни ово лудило, или културна окупација, као италијанска или аустријска неће дуго трајати, и да ће и ово затирање српске културе и традиције брзо на сметлиште историје.

Нешто ме страх да су околности овај пут другачије, те да ће овај терор потрајати са несагледивим последицама по српски народ у Црној Гори.

Радомир Божовић, проф. математике